

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
7892-07

meddelad i Stockholm den 17 september 2009

KLAGANDE

Rottneros AB, 556013-5872

Ombud: Advokat Odd Swarting
Setterwalls Advokatbyrå AB
Box 1050
101 39 Stockholm

MOTPART

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 27 november 2007 i mål nr 333-07, se bilaga

SAKEN

Särskild avgift enligt lagen om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten upphäver underinstansernas avgöranden och förklarar att Rottneros AB inte ska påföras särskild avgift.

Dok.Id 77977

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00
E-post: regeringsratten@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

YRKANDEN M.M.

Rottneros AB yrkar att Regeringsrätten, med ändring av kammarrättens dom, beslutar att den särskilda avgiften ska efterges helt eller i vart fall till ett belopp som inte överstiger det belopp som fastställts i länsrättens dom.

Bolaget anför bl.a. följande. Ny lagstiftning har trätt i kraft den 1 juli 2007 som innebär att bolaget inte längre kan påföras den aktuella avgiften, vilket kammarrätten måste ha förbisett. De tidigare bestämmelserna om anmälningsskyldighet och särskild avgift i lagen (2000:1087) om anmälningsskyldighet för vissa innehav av finansiella instrument, AnmL, har tagits bort den 1 juli 2007. Det saknas övergångsbestämmelser för ändringarna. Nya bestämmelser finns sedan den 1 juli 2007 i stället i lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument, LHF. Enligt 4 kap. 19 § LHF ska anmälan om förvärv av egna aktier göras till den börs där aktierna är upptagna till handel. Också tillsynen över anmälningar och ingripande vid överträdelser av bestämmelsen sköts nu av den aktuella börsen eller auktoriserade marknadsplatsen (prop. 2006/07:65 s. 243 ff.). Finansinspektionen kan inte påföra någon särskild avgift vid överträdelse av anmälningsskyldigheten enligt 4 kap. 19 § LHF. Den särskilda avgiften är en sanktion som ska behandlas som ett straff, och rättssäkerhetsskäl talar för att straffrättsliga principer ska iakttas. Det innebär bl.a. att retroaktivitetsförbudet i 2 kap. 10 § första stycket regeringsformen ska tillämpas samt att bestämmelserna i 5 § andra stycket i lagen (1964:163) om införande av brottsbalken, BrP, ska tillämpas analogt. Om annan lag gäller när dom meddelas, ska således den lagen tillämpas, om den leder till frihet från straff eller till lindrigare straff. Allmänna förvaltningsrättsliga regler leder till samma resultat när särskilda övergångsregler saknas, se RÅ 2000 ref. 66 och RÅ 1988 ref. 132. Eftersom det inte längre finns någon anmälningsskyldighet till Finansinspektionen enligt AnmL och sanktionsavgiften har avskaffats ska bolaget inte betala någon avgift överhuvudtaget, se bl.a. NJA 1995 s. 333 och NJA 1997 s. 606.

Finansinspektionen bestrider bifall till bolagets yrkande och anför bl.a. följande. Regeringsrätten angav i RÅ 1998 ref. 132 att syftet med en lagändring har viss betydelse för frågan om tillämpliga bestämmelser. De i målet aktuella ändringarna har gjorts för att anpassa reglerna till de bestämmelser om flaggning som också trädde i kraft den 1 juli 2007 (prop. 2006/07:65 s. 188 ff.). Exempelvis gäller sedan detta datum enligt 4 kap. 18 § LHF att aktiemarknadsbolag som förvärvar eller överlåter egna aktier i vissa fall ska offentliggöra uppgifter om detta. I sådana fall ska bolaget enligt 4 kap. 21 § LHF samtidigt lämna samma information till *Finansinspektionen*. En viss typ av anmälningsskyldighet föreligger alltså fortfarande. Den nya lydelsen av AnmL är således en del av en större reform – implementeringen i svensk rätt av det s.k. öppenhetsdirektivet – genom vilken nya flaggningsregler infördes. Den nya lydelsen av AnmL har ett sådant tidsmässigt samband med de andra reglerna i reformen att den knappast är avsedd att tillämpas för tid innan dessa flaggningsregler trätt i kraft. Effekterna av en tillämpning av lagens nu gällande lydelse skulle inte uppfylla rimliga krav på rättssäkerhet och rättvisa. Det framgår av rättsfallet RÅ 2003 ref. 88 att sådana omständigheter har betydelse vid valet av tillämpliga bestämmelser även i de fall de nya bestämmelserna kan antas bli förmånligare för den enskilde. Orsaken till att den nya lydelsen av AnmL skulle kunna bli tillämplig i Rottneros AB:s fall är att bolaget först överklagat *Finansinspektionens* beslut till länsrätten och att *Finansinspektionen* sedan överklagat länsrättens dom till kammarrätten. Reglerna i AnmL om skyldighet för aktiemarknadsbolag att anmäla förvärv och överlåtelser av egna aktier upphörde att gälla under målets handläggning i kammarrätten. Att tidpunkten för ändringarna i AnmL passerats under målets handläggning har väsentligen berott på tillfälligheter, som handläggningstiden i kammarrätten. Det är inte tillfredsställande ur rättssäkerhetssynpunkt att valet av tillämpliga bestämmelser beror på sådana omständigheter, även om det skulle vara till bolagets fördel i det här fallet, eftersom en klagande aldrig på förhand kan veta vad som kommer att gälla i hans fall. En annan önskad effekt är att ett bolag som fått sin anmälningsskyldighet prövad genom ett lagakraftvunnet avgörande i domstol när de nya bestämmelserna träder i kraft får nöja sig med en prövning

Mål nr
7892-07

med tillämpning av den gamla lydelsen. Lika fall skulle alltså behandlas olika beroende på om beslutet vunnit laga kraft eller ej vid den tidpunkt då AnmL ändrades. Den nya lydelsen av AnmL bör därför inte tillämpas vid prövningen av frågan om särskild avgift ska tas ut för de överträdelser Rottneros AB begick under år 2001.

Rottneros AB anför härfter följande. I förarbetena till den nya lagstiftningen konstateras att det fanns risk för att de dubbla anmälningsskraven, som innebar att handel med egna aktier skulle anmälas till såväl Finansinspektionen som den reglerade marknaden, skulle anses stå i strid med genomförandeförordningen och de skäl som låg bakom denna (prop. 2006/07:65 s. 190). Det finns således inte på något sätt stöd i förarbetena för Finansinspektionens uppfattning att den äldre lydelsen av AnmL ska tillämpas för tid innan de nya flaggningsreglerna i LHF trätt i kraft.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Bestämmelser

Vid tiden för Finansinspektionens beslut och länsrättens dom gällde enligt 4 § första stycket andra meningen AnmL att ett aktiemarknadsbolag som innehade egna aktier skriftligen skulle anmäla innehav av aktier i bolaget och ändringar i innehavet till Finansinspektionen. Enligt 20 § skulle Finansinspektionen besluta att en särskild avgift skulle tas ut av den som underlät att göra sådan anmälan inom föreskriven tid. Genom ändring i AnmL (SFS 2007:371) föreskrevs att 4 § första stycket andra meningen skulle upphöra att gälla från den 1 juli 2007.

Från samma tidpunkt gäller nya bestämmelser i LHF. Enligt 4 kap. 18 § LHF ska ett svenskt aktiebolag som förvärvar eller överlåter egna aktier offentliggöra uppgifter om detta på visst sätt. Av 19 § följer att ett svenskt aktiebolag som

Mål nr
7892-07

förvärvar eller överlåter egna aktier också ska anmäla det till den börs som driver den marknad där aktierna är upptagna till handel. Information som offentliggörs enligt 18 § ska enligt 21 § samtidigt lämnas till Finansinspektionen. Av 6 kap. 3 a § 7 framgår att Finansinspektionen ska besluta att en särskild avgift ska tas ut av den som inte offentliggör uppgifter enligt 4 kap. 18 § i rätt tid.

Regeringsrättens bedömning

De regler om anmälningsskyldighet och särskild avgift som gällde vid tiden för de aktuella aktieförvärven, och som tillämpats av Finansinspektionen och länsrätten i målet, upphörde att gälla den 1 juli 2007, dvs. under handläggningen i kammarrätten. Enligt de nya regler som trädde i kraft vid samma tidpunkt ska förvärv av egna aktier inte längre anmälas till Finansinspektionen och inspektionen kan inte heller besluta om särskild avgift vid utebliven anmälan. Det saknas övergångsbestämmelser till lagändringarna. Frågan i målet är vilka lagregler som ska tillämpas vid en domstolsprövning efter det att de nya reglerna börjat gälla.

Av allmänna förvaltningsrättsliga grundsatsar följer att det som regel är de föreskrifter som är i kraft vid prövningstillfället som ska tillämpas i ett mål eller ärende (RÅ 1988 ref. 132). Rättssäkerhets- och rättviseskäl har i praxis ansetts motivera vissa undantag från denna huvudregel, även när de nya reglerna varit förmånligare för den enskilde (jfr RÅ 2003 ref. 88 och RÅ 2004 ref. 82).

I det nu aktuella målet avser de upphävda bestämmelserna en avgiftssanktionerad anmälningsskyldighet. Av förarbetena framgår att ett motiv för ändringen av reglerna var risken för att de tidigare dubbla anmälningsskyldigheterna skulle anses stå i strid med vissa gemenskapsrättsliga bestämmelser på området och de skäl som låg bakom dessa (prop. 2006/07:65 s. 190). Vidare har den särskilda avgiften enligt AnmL ansetts innefatta en anklagelse för brott i den mening som avses i artikel 6 i Europakonventionen (RÅ 2004 ref. 17).

Med hänsyn till de upphävda bestämmelsernas art och till de överväganden som

Mål nr
7892-07

föranlett lagändringarna finner Regeringsrätten att målet ska prövas med tillämpning av nu gällande regler (jfr RÅ 1994 ref. 43). Enligt dessa regler saknas förutsättningar att ta ut särskild avgift av bolaget. Överklagandet ska därför bifallas.

Kjerstin Nordborg

Marianne Eliason

Eskil Nord

Annika Brickman

Susanne Ritseson

Föredragande regeringsrätts-
sekreterare

Avd. II

Föredraget 2009-06-24